SOLOMONARS- HISTORY, SUPERSTITIONS AND BELIEFS

Simona-Elena CATANĂ (COPĂCESCU)
PhD Candidate, University of Craiova

Abstract: "Solomonars" are considered to be meteorological demigods. Because of the fact that there are not enough written proofs concerning the ancient mythical motives or ritual practices, as these ones have preponderantly been transmitted by word of mouth, the origin of 'Solomonars' is uncertain, taking into account the fact that they have been associated with the Thracian – Getae priests or with Saint Elijah, or Solomon, the famous Jewish King.
As far as "Solomonars" and their initiation ritual as well as their way of living, dressing, behaving in their relationship with ordinary people are concerned, we have been offered information by geographer Strabon, Magyar shamanologist Vilmos Dioszegi, Ion Budai – Deleanu. Folklorists Traian Herseni and Traian Gherman took over and developed Solomonars' problem indicated by Strabon, reaching the conclusion according to which these ones were the popular successors of the old orders of magician priests in our country.
The Romanian fairy tales and legends capture the image of certain people characterised by their real ambition of mastering nature and atmospheric phenomena.

Keywords: Solomonar, ritual, origin, old beliefs, legends

Pe teritoriul României nu s-au găsit prea multe dovezi scrise despre străvechile motive mitice sau practicile rituale pentru că acestea au fost transmise prin viu grai, astfel, folclorul românesc şi fenomenele culturale asociate lui au contituit principala sursă de reconstituire a mitologiei românești atâta câtă este ea. Secolul al XII-lea este cel în care au fost consemnate în scris cele mai multe texte folclorice datorită mişcării iniţiate de Şcoala Ardeleană.

Prin urmare, şi originea solomonarului ca semidivinitate meteorologică este incertă sau ambiguă din cauza datelor contradictorii culese de folcloriști şi istorici. Avem cunoştinţă de preoţii traco-geţi care aveau „aptitudini meteorologice", dar avem şi legende populare care vorbesc despre Sfântul Ilie, sfântul cunoscut ca fiind aducător de ploaie, stăpânul fulgerelor şi al tunetelor, sau avem teoria potrivit căreia cuvântul *solomonar* ar veni de la numele înţeleptului rege Solomon.

Cei care au studiat solomonarii au avut de răspuns la întrebări referitoare la originea lor, încercând să vadă dacă solomonarii sunt şamani, dacă sunt interferenţe sau copieri dus-întors între solomonari şi tradiţiile referitoare la Sfântul Ilie, ei fiind consideraţi personaje meteorologice, sau dacă solomonarii sunt vrăjitori iniţiaţi în tainele fenomenelor atmosferice.

De ştiut este faptul că ritualul iniţierii unui solomonar este foarte bine menţionat, însă surprinzător nu şi originea lui, la fel se întâmplă şi când vorbim de costumaţia pe care o poartă: o traistă, o carte (pesemne Cartea Solomonarilor), un frâu/bici din mesteacăn cu toiag cu care ar fi fost omorât un şarpe (aici se poate vedea paralelismul cu toiagul lui Moise cu care acesta a despărţit apele Mării Roşii şi putea transforma piatra în şarpe pentru a le dovedi evreilor că este ales de Dumnezeu pentru a-i conduce n.n.), un set de chei agăţate la cingătoare şi un topor de fier descântat. Pe alocuri, în câteva

legende, ni se spune că solomonarul avea o toacă mică pe care o folosea ca să schimbe vremea.

Geograful Strabon descrie caracteristicile preoţilor- anahoreţi geto-misieni, închinători probabil lui Zamolxe, spunând despre ei că erau sihaştri, vegetarieni, caşti, fiind socotiţi sfinţi de către oamenii obişnuiţi tocmai datorită stilului lor de viaţă. Textele ce înfăţişează legendele şi credinţele populare relatează faptul că solomonarii se asemănau cu aceşti preoţi închinători lui Zamolxe, care trăiau în pustie (referinţă şi la Sfântul Ilie care de asemenea a stat în pustie ascetic, hrănindu-se cu mierea albinelor sălbatice n.n.), în peşteri şi păduri, că aveau părul zburlit, erau îmbrăcaţi sărăcăcios şi cerşeau sau primeau mâncare de la oameni constând în ouă, lapte, faguri de miere, mălai. Ei cerşeau nu pentru că aveau nevoie de mâncare, ci pentru a testa bunăvoinţa oamenilor *„ca să cerce credinţa oamenilor şi mai ales dărnicia faţă de săraci. Pentru aceea cutreieră satele ca cerşetori."*[1] Şi se spunea despre ei că pâinea pe care o primeau de pomană era aruncată în apă pentru sufletele morţilor. Însă practica aruncării în apă a pâinii, conform credinţelor populare însemna un ritual de dezlegare a ploilor pe care vrăjitorii îl practicau. Un basm bucovinean ne spune că solomonarii nu se apropiau de femei pentru că ele îi secătuiau de puteri şi deveneau oameni obişnuiţi. Dacă solomonarii respectau rânduielile, atunci stihiile naturii le-ar fi dat ascultare.

Ritualul iniţierii ca solomonar şi a relaţiei dintre solomonar şi şaman, în varianta şamanologului ungur Vilmos Diószegi, este că doar şamanul din tradiţia maghiară (táltos) nu şi solomonarul (garaboncias diák) din tradiţia maghiară are parte de un ritual de iniţiere şi are o costumaţie specifică şi tobă; dar aşa cum ştim, folclorul românesc ne descrie cu precizie portul specific al solomonarului român, dar şi ritualul lui de iniţiere prin numeroase legende fără ca acesta să fie considerat şaman. Ioan Budai-Deleanu scria în secolul al XVIII-lea că solomonarii erau deopotrivă cinstiţi şi temuţi de oameni pentru că ei îi considerau oameni sfinţi şi foarte învăţaţi şi credeau că datorită sfinţeniei lor, Dumnezeu i-a ridicat în nori şi solomonarii strunesc norii pe care oamenii îi numeau balauri. De asemenea, Traian Gherman, folclorist, povestea că solomonarii erau bine primiţi de oameni, respectaţi chiar dacă erau îmbrăcaţi sărăcăcios fiind consideraţi superiori oamenilor obişnuiţi tocmai prin stilul lor de viaţă ascetic. Un studiu din 1976 privind relaţia dintre solomonar şi *kapnobates* (în traducere preot, „călător prin nori") şi prin analogie cu *aerobates* (în traducere „călător prin aer", conform lui Aristofan) formulează într-o teorie-întrebare posibila filiaţie:

„ Ar fi posibil ca legendele solomoniene orientale să se fi întâlnit pe teren românesc cu unele legende locale despre urmaşii acelei «tagme de anahoreţi...celibatari» ai dacilor, despre care Strabon (în Geografia VII, n.n.) şi Iosephus Flaviu scriu că se abţineau de la plăcerile lumeşti şi pe care poporul îi considera «călători prin nori»?"[2]

[1]Traian Gherman, *Meteorolgie populară (Observări, credinţe şi obiceiuri),* Blaj, 1928, p. 144
[2]Traian Gherman, «Solomonarul-în credinţele şi legendele populare româneşti», în *Anuar de lingvistică şi istorie literară,* tom XXV, Iaşi, 1976, pp.39-53

Mai târziu, Traian Herseni a preluat şi a dezvoltat problema ajungând la concluzia că solomonarii ar fi continuatorii populari ai vechilor ordine ale preoţilor-magicieni din ţara noastră, ei numindu-se *skistai* (în traducere „cei care se abţin de la plăcerile lumii") care au fost amintiţi de Strabon şi care ar fi fost înaintaşii geto-daci ai solomonarilor români de mai târziu. Cu toate acestea, ideea este una atractivă şi poate plauzibilă, dar informaţiile care ar susţine-o lipsesc pe o perioadă de peste 1800 de ani, ceea ce face ca ea să rămână doar o ipoteză nefondată. Mai ştim încă un lucru, anume că informaţiile referitoare la geto-daci aşa cum le avem de la autorii antici sunt sărace, denaturate, ambigue şi uneori, opuse pentru că ele nu provin din sursă directă, ci din terţe surse, iar practicile magice, secrete ale geto-dacilor nu credem că ar fi fost pe deplin înţelese de către cei care le observau, străini fiind de fapt. Eliade comenta, referitor la acest aspect, că la Herodot, care avea multe informaţii despre geto-daci culese chiar de el, relatările despre practicile lor rituale erau făcute cu neglijenţă gramaticală şi stilistică.

Mihai Coman crede că un preot „*călător prin nori*" într-un vehicul ofidian nu ar fi trecut neremarcat şi neconsemnat. Astfel de imagini se regăsesc într-un număr foarte mare în textele mitologice, istorice, mito-literare din care amintim:

- povestea vieţii profetului Ilie care a trăit în vremea regelui Ahab şi a reginei Isabela, închinătorii zeului Baal (sec. IX î.e.n). În cartea I Regi, cap. XVII se povesteşte că în Israel a venit o secetă cumplită şi preoţii zeului Baal (zeu al cărui cult l-a adus regina Isabela după căsătoria ei cu Ahab, n.n), nu au reuşit să-l înduplece să trimită ploaia. Atunci, Ilie i-a amintit regelui că doar Dumnezeu din cer căruia Ilie i se închina, poate să trimită ploaia. Astfel, pentru a le demonstra evreilor existenţa lui Yahve şi inexistenţa lui Baal, Ilie i-a provocat pe preoţii lui Baal să facă rugăciuni în faţa unui altar cu jertfe, pentru ca apoi şi Ilie să se roage Dumnezeului său. Şi, deşi, preoţii lui Baal au depus eforturi susţinute pentru a înmuia inima zeului, acesta nu le-a răspuns la rugăciuni, însă, după scurta rugăciune a lui Ilie, Dumnezeu a trimis din cer foc care a mistuit nu numai jertfele ci şi pietrele altarului. Ahab a poruncit să fie ucişi toţi preoţii lui Baal şi poporul evreu s-a întors la credinţa cea adevărată în Dumnezeu. Tot Vechiul Testament, I Regi, cap. XVIII menţionează că profetul Ilie nu a murit ci a fost ridicat la cer într-un car de foc, el venind la a doua venire a lui Hristos pe pământ; mantia sfântului i-a rămas ucenicului său, Elisei.
- tradiţia ebraică vorbeşte şi despre înţeleptul rege Solomon, al cărui nume provenea din cuvântul ebraic *shalom* care înseamnă *pace* şi era cel de-al doilea fiu al regelui David şi care a trăit în secolul al X-lea î.Hr. El era considerat patronul vrăjitorilor şi se spunea despre el că putea să-i domine pe demoni şi să-i lege în lanţuri grele şi prin formule magice putea să-i facă să-i slujească; cu ajutorul demonilor, Solomon putea să strunească vânturile şi să zboare prin aer. Această putere a lui de a zbura este preluată şi în Coran, unde Allah prin gura lui Mohamed spune: „*Lui Solomon i-am dat în stăpânire vântul puternic care-l ducea după poruncile sale,[...]şi i-am dat în stăpânire demonii aceia care se puteau*

scufunda în mare."[3]. Legendele despre Solomon născute din tradiţia ebraică şi texte apocrife (neinspirate de Dumnezeu dar bune de citit, n.n), povestesc că acesta putea răsări din fundul mării cu ajutorul demonilor, călare pe un peşte mare, sau putea să zboare călare pe spatele unei „păjuroaice", cu cai năzdrăvani sau covor zburător.

- legenda Andromedei ne povesteşte că fiica regelui etiopian Kephaios este aleasă pentru a fi dusă jertfă unui balaur care ameninţa vieţile oamenilor. Balaurul este însă răpus de Perseu care zbura prin aer datorită unor sandale înaripate.
- în legenda *Lânii de aur* ne sunt prezentaţi „zburători prin nori" şi sacrificii ritualice pentru invocarea ploii. Legenda ne spune că Phrixus şi Helle (fii zeiţei norilor Nephele şi nepoţii zeului vântului Eolus) trebuiau sacrificaţi pentru a se opri seceta în Beoţia. Nephele reuşeşte să-i salveze ridicându-i în cer pe un berbec cu lâna de aur, berbec ce trebuia să-i ducă în Colchida, la malul Mării Negre. Balaurul pus apoi să păzească Lâna de aur a fost legat magic de Iason cu ajutorul Medeei, o vrăjitoare caucaziană. Medeea îmblânzeşte balaurul cu descântece care potolesc apele şi ca şi solomonarul , se ridică în văzduh pe spatele unor balauri înaripaţi sau pe un nor.
- „*călătoare prin nori*" în atelaje trase de balauri au fost menţionate în scrierile antice şi zeiţele Artemis „Hyperboreana" şi Ceres - considerată zeiţa recoltelor şi patroana agriculturii. Ovidiu ne relatează o legendă în care Ceres îşi împrumută vehiculul cu care mergea în văzduh unei nimfe pentru ca ea să ajungă într-o ţară străină vecină cu tărâmul locuit de sciţi.
- la traci avem tradiţia care povesteşte despre Orfeu, fiul regelui trac Oiargos şi preot al zeului Apollo care prin cântece putea să domolească stihiile naturii; imnurile orfice aveau invocaţii adresate norilor pentru a trimite ploaia aducătoare de belşug.

Toate aceste exemple au fost menţionate pentru releva faptul că imaginile cu personaje care puteau controla stihiile naturii sau puteau călători în vehicule trase de animale fantastice nu erau străine în relatările anticilor. Bazându-se pe multiplele exemple din literatura mitico-istorică, Mihai Coman considera că în personajul solomonar sunt adunate în straturi suprapuse motivele legate de ciclul iniţierii (şcoala, alesul, lupta rituală cu demonii), interferenţe creştine (Biblia, diavolul, vindecarea sufletului), posibila descendenţă a solomonarului din zeităţile uraniene (travestit în cerşetor, răsplata), atributele regelui Solomon (înţelepciunea, puterile magice, puterea asupra furtunii). Dar, reţinem că pentru mentalitatea populară, solomonarul este un pământean cu atribute magie în natură şi fenomenele naturale. Ei sunt consideraţi oameni sfinţi, smeriţi, învăţaţi, predestinaţi să aibă puteri supranaturale şi deci, solomonarul nu poate fi definit ca entitate divină, ci om iniţiat, vrăjitor sau preot cu însuşiri şi comportament ca al zeului furtunii sau cel mult entitate semidivină.

[3]Andrei Oişteanu, *Motive şi semnificaţii mito-simbolice în cultura tradiţională românească,* Bucureşti, Editura Minerva, 1989, p.176, apud *Sura proorocilor XXI*, 81-82

În ceea ce priveşte relaţia dintre solomonar şi balaurul furtunii, aceasta este un atribut definitoriu în analiza solomonarului deoarece balaurul întruchipa haosul acvatic precosmogonic. Traian Herseni este de părere că balaurii guvernau fenomenele meteorologice şi aceştia au putut fi „îmblânziţi" de magicieni (la început preoţii geto-daci, apoi solomonarii), iar această părere este împărtăşită şi de Mihai Coman care considera că *„solomonarul este un adaos ulterior care s-a grefat pe ansamblul mitologic mai vast al balaurului şi al relaţiilor acestuia cu mişcarea stihiilor cereşti."*[4]

În folclorul românesc se păstrează alături de alte imagini şi imaginea balaurului care strică ordinea naturii şi perturbă viaţa oamenilor pentru că aceştia erau duşmanii oamenilor aşa cum reiese dintr-o credinţă populară din zona Haţegului:

„Bălaurii totdeauna poartă ură oamenilor, şi numai solomonarilore a se mulţumi că nu bate piatra (grindina) de câte ori sunt pe ceriu nori grei.Când şolomonarul şi bălaurul sunt sus în văzduh, bălaurul întreabă de şolomonar, că îs la ţară, ori pe pădure. Şolomonarul, ştiindu-i gândul, răspunde că îs la ţară, când îs pe pădure şi astfel bate piatra pe păduri şi locuri pustii. Dacă bălaurul cu toate acestea ar slobozi piatra pe sămănături, atunci solomonarul smânceşte din frâu şi îl abate pe păduri. Dacă nu poate învinge [...]atunci îl trânteşte la pământ."[5]

Relaţia dintre balaur-personaj malefic şi solomonar-personaj pozitiv este arătată şi de o legendă din Ardeal culeasă de Fr. Müller unde ni se povesteşte că balaurii au furat norii şi din acest motiv şapte ani de secetă au îndurat oamenii. În astfel de situaţii, cei chemaţi să restabilească ordinea sunt Dumnezeu sau solomonarul. Foclorul minerilor din Munţii Apuseni prezintă un descântec despre forţa binefăcătoare a solomonarului:

„ Dacă tăul o săcat
Şteampurile nu mai bat,
Hai ploaie cu şirloaie
Foieşu să se-nfoaie
Ş-o trecut şolomonaru
Care umblă cu şercanu (balaurul)
Din zbici o pocnit
Pe iel s-o suit
Şi s-o tăt rotit
Ploaia s-o pornit
Şi s-or umplut tăurile
Şi s-or pornit şteampurile."[6]

Din textele pe care le-am prezentat mai sus, am observat că la origine balaurul avea o funcţie negativă, iar solomonarul, una pozitivă, dar pe parcurs, trăsăturile sau acţiunile solomonarului au căpătat nuanţe negative şi acest lucru s-a întâmplat din câteva motive:

[4]Mihai Coman, *Sora Soarelui. Schiţe pentru o frescă mitologică,* Bucureşti, Editura Albatros, 1983, p. 135
[5]Traian Gherman, op. cit., p. 138
[6]Ion Iliescu, Ana Şoit, *Cântece populare minereşti,* E.P.L., Bucureşti, 1969, p.84

1. Sensul inițial al celor două mitteme a devenit în timp ambiguu pentru că elementele ce le compuneau s-au alăturat foarte mult ori s-au contopit după cum găsim în unele zone ale țării în care ritul de inițiere al solomonarului și balaurului este la fel în sensul că solomonarii când erau copii trebuiau să stea șapte ani sub pământ și șapte ani îi trebuie șarpelui ca să devină balaur; în Transilvania, solomonarul este numit șercan (magh. s*árkány*) care înseamnă balaur; uneori balaurul era descris ca fiind jumătate, om jumătate șarpe. Dar și unul și celălalt, pozitivi sau negativi, sunt considerați personaje mitice.
2. Deși solomonarii erau răspunzători pentru îmblânzirea vremii, uneori aceștia nu puteau face nimic în ceea ce privește distrugerea recoltelor, însă oamenii le acordau circumstanțe atenuante considerând că recoltele distruse aparțineau acelora care nu-i cinsteau așa cum se cuvine pe solomonari.
3. Influența învățăturii creștine a schimbat paradigma balaur-solomonar în sensul că solomonarii și vrăjitorii au devenit din oameni sfinți, oameni blestemați de Dumnezeu care lucrau cu diavolul pentru a avea puteri mari asupra văzduhului și balaurilor; a apărut credința conform căreia solomonarii se nasc din sufletele oamenilor care au avut parte de o moarte brutală, școala solomonarilor era o școală diavolească, ei deprinzând meșteșugul rânduielii vremii de la diavol.

În analiza sa, Traian Herseni a surprins imaginea corectă a solomonarilor care nu aveau de a face cu diavolul și nu erau dușmanii oamenilor. Creștinismul a transformat vechea credință în magie, iar solomonarii devin vrăjitori.

Cuvântul *solomonar* desemna vrăjitorul popular care avea putere asupra fenomenelor meteorologice și care se presupune că era o imagine folclorizată a unui tip de preot arhaic care, la rândul său, era expresia omenească a zeului uranian care la momentul apariției pământului a îmblânzit balaurul și astfel a organizat haosul.

Modelul clasic al opoziției dintre bine și rău așa cum este el prezentat în mitologie se potrivește atunci când ordinea naturii sau viața oamenilor sunt perturbate de monștri care fură sau înghit stelele, produc cutremure, furtuni violente, distrug recoltele, sau cer jertfe umane și pentru care este nevoie de un zeu/preot/vrăjitor capabil să înfrunte monstrul pentru a restabili ordinea și de a preveni haosul.

De aceea, în mentalitatea arhaică, solomonarul avea rolul de a păstra vechea ordine îmblânzind stihiile meteorologice. Este un altfel de erou care utilizează în înfruntarea cu balarul arme neconvenționale și gesturi din sfera magiei: solomonarul îl farmecă pe balaur, îl descântă citind texte din Cartea Solomonarului, leagă balaurul, îi pune căpăstru pentru ca în final, să-l încalece ca pe un cal. Punerea căpăstrului și încălecarea balaurului ca imagine se aseamănă foarte mult cu ceea ce făceau eroii mitologiei universale și înseamnă o supunere a stihiei care produce dezordine și transformarea ei într-un fenomen meteorologic benefic pentru oameni. În această luptă dintre solomonar și balaur vedem lipsa surprinzătoare a unei opoziții a balaurului pe care o găsim în folclorul european de influență creștină unde Sfântul Gheorghe este înfățișat înfigând o suliță într-un balaur, salvând astfel fecioara de la sacrificiu (v. imaginea din *Cazania lui Varlaam),* Iason care păzea *Lâna de aur* cu ajutorul Medeei, prin descântece și ierburi,

răpune balaurul. Medeea era o vrăjitoare care călătorea prin văzduh într-un car tras de balauri înhămaţi.

Motivul sacrificiului unei fecioare pentru a potoli „setea" balaurului îl găsim în legendele solomonăreşti dar şi într-un basm bucovinean cules în 1932 de Petru Rezuş, unde ni se povesteşte că într-o ţară de la miazănoapte, regele era poreclit Negură Împărat pentru că în acea ţară din cauza unui balaur furtuna şi ploile nu mai conteneau şi singura soluţie pentru a opri vremea rea era ca o fecioară să fie trimisă în pustie, fecioara trebuia să fie neprihănită pentru că fetele prihănite erau mâncate de balaurii care ascultau de solomonar.

Basmul nu mai urmează tiparul clasic, ci eroina este chiar fata care este iniţiată de solomonar care îi dăruieşte *„căpăstrul cel fermecat*" şi puterea de a stăpâni stihiile vremii şi de a înfrâna şi călări balaurii furtunii. Astfel, îndrumată de solomonar, în faţa împăratului şi a slujitorilor săi, fata îmblânzeşte balaurul fără luptă: „ *Bala vine ca mielul şi fata-i pune căpăstrul şi deodată-i sare în spinare[...]. Atuncea fata i-a dat pinteni balaurului şi sorbul furtunii i-a luat pe sus şi i-a suit până în nori.[...] Ca prin farmec, ploaia a încetat şi nourii cei negri s-au îndreptat buluc spre miazănoapte."*[7]

În legende şi mai ales în basme se vede în „*legarea*" mostrului şi o semnificaţie erotică prin faptul că personajele feminine trebuie să fie fecioare care se înfăţişează goale sau în haine maritale în faţa balaurului, apoi a apărut motivul eroului care răpune monstrul şi salvează fecioara. Acest motiv îl regăsim neschimbat în basme şi în miturile în care eroul salvator o lua de soţie pe fata salvată, iar motivul arhaic „*potolirea foamei sexuale a balaurului*" a fost înlocuit cu „*potolirea foamei monstrului*" şi avem ca exemplu legenda bănăţeană culeasă de Cristea Sandu Timoc în care ni se povesteşte că la „*o fântână balaurul mănâncă în fiecare zi un chip de fată după ce o iubeşte"*[8]*,* iar într-un basm rusesc ni se relatează faptul că zmeul n-a mâncat-o pe fata de împărat, ci aluat-o de nevastă pentru că era foarte frumoasă.

Practicile de nuditate rituală din sfera legării erotice le găsim descrise şi de arhiepiscopul Moldovei în secolul al XVII-lea, Marcus Bandinus în legătură cu demonul ciumei şi le găsim de asemenea la slavi. Ritualuri identice ca cele descrise de Bandinus le găsim mai târziu în aceeaşi formă ca descântecul ameninţarea cu beţe, nuditatea la legarea magico-erotică a stihiilor naturii când vrăjitoarea pentru a opri grindina înconjoară livada dezbrăcată, sorocea din gură, goală cu nişte beţe de alun mergea la iaz şi oprea ploaia.

Solomonarii nu aveau acţiuni exclusiv magice, dar ele fac parte din ansamblul de semnificaţii mitico-rituale arhaice universale. Solomonarul, datorită uneltelor sale, era un erou războinic: *„Solomonarii când vreau să porniască în văzduh, stau la marginea iezerului cu o carte în mână, din carea citesc, apoi au un cârlig şi cu un frâu. Dacă a gătat de cetit, dă cu cârligul în apă şi iasă balaurul. Atunci îi aruncă frâul în cap şi se înalţă cu el în aier."*[9]În multe legende, solomonarii loveau apa în mijloc ceea ce din punct de vedere

[7]Petru Rezuş, *Dochiţa împărătiţa. Basme şi poezii populare în Ţara de Sus,* Bucureşti, Editura Minerva, 1972, pp.172-179
[8]Cristea Sandu Timoc, *Cântece bătrâneşti şi doine,* Bucureşti, E.P.L., 1967, p. 482
[9]Traian Gherman, op. cit., pp.137 şi 146

mitic însemna lovirea balaurului. O paralelă poate fi făcută şi cu miturile cosmogonice autohtone unde întâlnim aceleaşi personaje, gesturi, arme şi semnificaţii. Spre exemplu, Dumnezeu care umbla pe ape a înfipt toiagul şi astfel a apărut pământul; Dumnezeu şi-a aruncat „*băltagul*" în apa mare şi din „băltag" a ieşit un arbore mare şi sub el şedea dracul. Observăm un amestec între bine şi rău deşi ele ca valori sunt opozabile. „*Îmblânzirea*" apei o întâlnim într-o povestire persană despre regele Xerxes I (480 î. Hr.) care a fost surprins de o furtună violentă pe mare. Pentru a nu fi înghiţit de ape, Xerxes I a poruncit soldaţilor să biciuiască valurile şi vântul, iar în apă să fie aruncate lanţuri pentru a înlănţui „*daimonul*" marin care era răspunzător pentru furtună. Ştim din legende că armele solomonarului cum ar fi toporul de descântat sau bâta de alun nu sunt singurele atuuri ale lui, mai găsim şi obiecte vestimentare cum ar fi cămaşa fermecată care îi dă putere să înfrunte balaurul. Există mai multe similitudini între acţiunile şi puterile solomonarului şi eroul din colinde care trebuie la rându-i să îmblânzească balaurul „*duh mare potoli*"[10], iar acest duh devine un mijloc de transport aerian pentru eroul colindei:

„Stai nu mă lovi
Că ţi-oi trebui.
În braţe te-oi lua
Şi te-oi ridica.
[...]
Şi ţi-oi dărui cerul cu stelele."[11]

Deşi Traian Herseni nu a găsit niciun text folcloric în care să ni se confirme că un solomonar a ucis un balaur, totuşi, calităţile lui războinice împreună cu armele magice l-au ajutat să fie socotit un învingător de balaur: solomonarul ameninţă sau loveşte cu bâta sau cu o nuia de alun (naşul şarpelui) cu care a fost omorât un şarpe, loveşte cu coasă sau bici, dar sunt destule texte în care ni se precizează strict cum un solomonar a înfipt cuţitul în inima balaurului sau că solomonarul a tăiat capul unui balaur cu toporul.

Herodot în *Istorii IV,* povestea că geţii prin preoţii lor alungau norii (balaurii) furtunii folosindu-se descântece şi de săgetarea norilor, textele folclorice vechi menţionează şi ele aceleaşi tehnici de îmblânzire a balaurului cum ar fi descântecul sau citirea din carte, legarea sau punerea frâului, balaurul şi solomonarul sunt o *ecuaţie arhetipală mitică* pentru că primul disturbă ordinea cosmică pentru ca cel de-al doilea să o restabilească, iar această înfruntare a lor închipuie în mentalul arhaic fragilul echilibru între haos şi ordine.

În concluzie, putem spune că balaurul şi îmblânzitorul sunt două entităţi distincte în relaţie de intercauzalitate unul faţă de celălalt, iar tradiţiile referitoare la solomonari este foarte posibil să fi preluat într-o formă populară, tradiţiile referitoare la preoţii arhaici care erau slujitorii zeului autohton al furtunii. Solomonarii sunt entităţi sau semidivinităţi meteorologice, iar despre apariţia lor sunt informaţii scrise contradictorii, deşi în opoziţie avem informaţii concrete în ceea ce priveşte ritualul lor

[10]Andrei Oişteanu, op. cit., p. 203
[11]Dumitru Bălăeţ, «Herodot şi săgetarea» în *Viaţa românească,* an LXXIX, nr.5, Bucureşti, 1984, p.93

de inițiere și practicile magico-rituale pe care le foloseau pentru a îmblânzi stihiile naturii.

Bibliografie

Bălăeț, Dumitru, «Herodot şi săgetarea» în *Viața românească*, an LXXIX, nr.5, Bucureşti, 1984;
Coman, Mihai, *Sora Soarelui. Schițe pentru o frescă mitologică*, Editura Albatros, Bucureşti, 1983;
Gherman, Traian, *Meteorolgie populară (Observări, credințe și obiceiuri*), Blaj, 1928;
Idem, «Solomonarul-în credințele și legendele populare românești», în *Anuar de lingvistică și istorie literară*, tom XXV, Iaşi, 1976
Iliescu, Ion, Șoit, Ana, *Cântece populare românești*, Bucureşti, EPL,1969;
Oișteanu, Andrei, *Motive și semnificații mito-simbolice în cultura tradițională românească*, Editura Minerva, Bucureşti, 1989, apud Sura proorocilor XXI;
Rezuș, Petru, *Dochița Împărătița. Basme și poezii populare în Țara* de Sus, Editura Minerva, Bucureşti, 1972;
Timoc, Cristea, Sandu, *Cântece bătrâneşti și doine*, EPL, Bucureşti, 1967;
Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei R.S.R., 1985.